

Briselē, 2021. gada 29. novembrī
(OR. en)

14484/21

Starpiestāžu lieta:
2021/0255(NLE)

EDUC 398
JEUN 148
SOC 705
RECH 544
DIGIT 176

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Iepri. dok. Nr.:	13621/21
Temats:	Padomes Ieteikums par jaukta tipa mācīšanās pieejām kvalitatīvai un iekļaujošai pamatizglītībai un vidējai izglītībai

Pielikumā pievienots Padomes Ieteikums par jaukta tipa mācīšanās pieejām kvalitatīvai un iekļaujošai pamatizglītībai un vidējai izglītībai, kuru Padome (Izglītība, jaunatne, kultūra un sports) pieņēma 2021. gada 29. un 30. novembra sanāksmē.

**PADOMES IETEIKUMS par jaukta tipa mācīšanās pieejām kvalitatīvai un iekļaujošai
pamatizglītībai un vidējai izglītībai**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 165. un 166. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

TĀ KĀ:

1. Covid-19 pandēmija ir skārusi izglītības un mācību sistēmas visā pasaulē un Savienībā un izraisījusi tajās vēl nepieredzētu spriedzi. Sabiedrībai uzliktie ierobežojumi ir būtiski mainījuši arī mācīšanu un mācīšanos, kā arī saziņu un sadarbību izglītības un mācību kopienās ¹. Tie ir ietekmējuši izglītojamos, viņu ģimenes, skolotājus, pasniedzējus, iestāžu vadītājus un tos izglītības kopienas speciālistus, kuri atbalsta izglītības jomu, piemēram, sociālos darbiniekus, psihologus, citus padomdevējus speciālistus, veselības aprūpes speciālistus un kultūras jomas pedagogus. Dalībvalstis spēja strauji mobilizēt risinājumus un atbalstu attālinātām mācībām, daudzos gadījumos izmantojot digitālās tehnoloģijas. Ir gūtas noderīgas atziņas par jaunām izglītības un mācību iespējām, tostarp par skolotāju digitālo prasmju un kompetenču būtisku pieaugumu un ciešāku saikni starp skolām un plašāku sabiedrību. Tomēr daudzas dalībvalstis ir saskārušās ar sistēmas trūkumiem, jo kopumā trūka gatavības un resursu pārejai uz citādu pieeju mācīšanas un mācīšanās procesam, un tas izcēla un saasināja pastāvošo nevienlīdzību, nepilnības un vajadzības ². Izglītības un mācību sistēmām ir jārisina šīs problēmas un jāuzlabo sava noturība, lai nākotnē labāk tiktu galā ar mainīgiem apstākļiem un pielāgotos tiem.

¹ Padomes secinājumi par Covid-19 krīzes pārvarēšanu izglītības un apmācības jomā, OV C 212I, 26.6.2020., 9. lpp.

² Sk. Komisijas dienestu darba dokumentu SWD(2021) 219 final, 1. daļu, 6. lpp. (2. zemsvītras piezīmi).

2. Padomes secinājumos par Covid-19 krīzes pārvarēšanu izglītības un apmācības jomā dalībvalstis tiek aicinātas "atsākt mācīšanos un mācīšanu klātienē" un papildus "dot iespējas izmantot attālināto, digitālo un jaukta tipa mācīšanos", vienlaikus "papildu uzmanību veltot tam, lai tiktu nodrošinātas vienlīdzīgas iespējas". Padomes secinājumos par digitālo izglītību Eiropas zināšanu sabiedrībā³ Komisija tiek aicināta arī "ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un pamatojoties uz pierādījumiem", veikt turpmākus pasākumus saistībā ar iepriekš minētajiem secinājumiem "ar mērķi Savienības līmenī panākt kopīgu izpratni par pieejām attiecībā uz efektīviem, iekļaujošiem un iesaistošiem attālinātas mācīšanās procesiem".
3. Digitālās izglītības rīcības plānā 2021.–2027. gadam ir izklāstīts Eiropas Komisijas skatījums par kvalitatīvu, iekļaujošu un piekļūstamu digitālo izglītību Eiropā. Tajā pausts aicinājums rīkoties, lai panāktu ciešāku sadarbību Eiropas līmenī nolūkā mācīties no Covid-19 pandēmijas un izglītības un mācību sistēmas pielāgot digitālajam laikmetam. Tajā uzsvērts tehnoloģiju potenciāls veicināt piekļūstamāku, elastīgāku, personalizētāku un vairāk uz izglītojamajiem vērstu mācīšanos. Plāna mērķis ir novērst nevienlīdzību izglītībā un mācībās gadījumos, kad trūkst digitālo prasmju un kompetenču, piekļuves piemērotiem mācību līdzekļiem un uzticamas tiešsaistes savienojamības. Tajā uzsvērtā nepieciešamība stiprināt digitālās spējas izglītības un mācību sistēmās.

³ OV C 415, 1.12.2020., 22. lpp.

4. Kompetenču attīstības veicināšana ir viens no mērķiem iecerē par Eiropas izglītības telpu, kurā varētu "pilnībā izmantot izglītības un kultūras sniegto potenciālu nodarbinātības, sociālā taisnīguma, aktīva pilsoniskuma veicināšanā un kā līdzekli, lai pieredzētu Eiropas identitāti visā tās daudzveidībā" ⁴. Padomes Rezolūcijā par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) ⁵ par galveno mērķi Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ir noteikts atbalsts dalībvalstu izglītības un mācību sistēmu turpmākai attīstībai, kuru mērķis ir nodrošināt visu iedzīvotāju personīgo, sociālo un profesionālo piepildījumu, vienlaikus veicinot demokrātiskās vērtības, vienlīdzību, sociālo kohēziju, aktīvu pilsoniskumu un starpkultūru dialogu, kā arī ilgtspējīgu ekonomisko labklājību, zaļo un digitālo pārkārtošanos un nodarbināmību.
5. Eiropas sociālo tiesību pīlāra ⁶ pirmais princips nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, mācības un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē un veiksmīgi mainīt nodarbošanos darba tirgū. Pīlāra 11. princips paredz, ka bērniem no nelabvēlīgas vides ir tiesības uz īpašiem pasākumiem vienlīdzīgu iespēju veicināšanai. Šo principu efektīva īstenošana lielā mērā ir atkarīga no dalībvalstu apņēmības un rīcības. ES līmeņa darbības var papildināt valstu darbības, un Komisija iepazīstināja ar savu ieguldījumu Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā ⁷.

⁴ COM(2017) 673 final.

⁵ OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.

⁶ OV C 428, 13.12.2017., 10. lpp.

⁷ COM(2021) 102 final.

6. Eiropas Prasmju programmā ⁸ ir noteiktas darbības, kuras jāveic, lai palīdzētu iedzīvotājiem un uzņēmumiem attīstīt vairāk un labākas prasmes un tās izmantot, stiprinot ilgtspējīgu konkurētspēju un veidojot noturību nolūkā reaģēt uz krīzēm, pamatojoties uz Covid-19 pandēmijas laikā gūtajām atziņām; tajā arī ierosināts veicināt *STEM* (zinātne, tehnoloģija, inženierzinātnes un matemātika) izglītību pētniecības un inovācijas darbībās.
7. Padomes Ieteikumā, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem ⁹, dalībvalstis tiek aicinātas garantēt efektīvu un brīvu piekļuvi izglītībai un skolas nodarbībām bērniem, kam ir vajadzīga palīdzība (t. i., nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļautajiem bērniem). ES stratēģija par bērna tiesībām ¹⁰ aicina veidot iekļaujošu un kvalitatīvu izglītību.
8. Strauji mainīgajā un savstarpēji cieši savienotajā pasaulē ikvienam ir vajadzīgs plašs kompetenču klāsts, kuras visu mūžu ir pastāvīgi jāpilnveido. Pamatkompetences ir definētas Eiropas atsauces satvarā par pamatkompetencēm mūžizglītībā ¹¹ ar mērķi likt pamatus vienlīdzīgākas un demokrātiskākas sabiedrības izveidei. Tās atbilst vajadzībai pēc iekļaujošas un ilgtspējīgas izaugsmes, sociālās kohēzijas un turpmākas demokrātiskās kultūras attīstības.

⁸ COM(2020) 274 final.

⁹ OV L 223, 22.6.2021., 14. lpp.

¹⁰ COM(2021) 142 final.

¹¹ OV C 189, 4.6.2018., 7. lpp.

9. Padomes Ieteikums par pamatkompetencēm mūžizglītībā ¹² nosaka, ka kompetenču attīstība tiek veicināta, popularizējot dažādas mācīšanās pieejas un vides, tostarp digitālo tehnoloģiju pienācīgu izmantošanu, sniedzot atbalstu izglītības darbiniekiem un citām ieinteresētajām personām, kuras palīdz mācību procesā, tostarp ģimenēm, atbalstot un pilnveidojot dažādos apstākļos apgūto pamatkompetenču novērtēšanu un validēšanu un stiprinot sadarbību izglītības jomā un sadarbību starp izglītības, mācību un mācīšanās vidēm visos līmeņos un dažādās jomās.
10. Padomes Ieteikumā par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai ¹³ ir ierosināts mūsdienām pielāgots ES politikas skatījums uz PIA, tostarp uz tās digitalizāciju un jaukta tipa mācīšanās izmantošanu. Osnabrikas deklarācijā par tādu profesionālo izglītību un mācībām, kas veicina atveseļošanu un taisnīgu pārkārtošanos uz digitālo un zaļo ekonomiku ¹⁴, ir norādīts, ka digitālajām mācībām var būt svarīga un papildinoša nozīme.
11. Padomes secinājumos par Eiropas skolotājiem un pasniedzējiem nākotnei ¹⁵ ir atzīts, ka skolotāji, pasniedzēji un skolu vadītāji ir neaizstājams izglītības un mācību virzītājspēks, kuri būtu jāiesaista izglītības un mācību politikas izstrādē ar autonomiju to praktiskajā īstenošanā, bet kuriem vajadzīgs arī atbalsts, ko sniedz ar visaptverošu pieeju sākotnējai izglītībai, ievadišanai profesijā un pastāvīgai profesionālajai attīstībai.

¹² OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.

¹³ OV C 417, 2.12.2020., 1. lpp.

¹⁴ Apstiprināta 2020. gada 30. novembrī.

¹⁵ OV C 193, 9.6.2020., 11. lpp.

12. Pandēmija ir pastiprinājusi jau ilgstoši pastāvošās bažas par bērnu un jauniešu fizisko, garīgo un emocionālo labklājību. Būtu jāsniedz atbalsts visiem bērniem un jauniešiem, kas viņiem ir vajadzīgs, lai piekoptu veselīgu un aktīvu dzīvesveidu ¹⁶, mudinot viņus izveidot pozitīvus ieradumus visa mūža garumā, un būtu jānodrošina viņiem iespēja piedalīties dažādos sporta veidos un citās fiziskajās nodarbībās, kas uzlabo motoriskās prasmes un veicina garīgo un emocionālo labklājību. Turklāt ir jāatbalsta arī bērnu un jauniešu garīgā un emocionālā labklājība, kad viņi mācās, tai skaitā pildot mācību uzdevumus sarežģītos apstākļos, un jāveicina izpratne par drošu un atbildīgu uzvedību tiešsaistē ¹⁷. Atbalsts vajadzīgs arī tiem izglītojamajiem, kuri ilgāku laiku nav kontaktā ar savām ģimenēm, vienaudžiem vai nesaņem izglītības darbinieku atbalstu. Svarīgi ir arī apzināt jomas, kurās vajadzīgi uzlabojumi un korektīvi pasākumi, lai novērstu jebkādas mācību zudumus un ietekmi uz labklājību.
13. Pilnībā atzīstot klātienē mācīšanās vērtību, mācīšanās dažādos veidos un dažādās vidēs, tostarp skolas telpās, mājās, āra vidē, kultūras objektos, darbavietās un digitālajā vidē, var motivēt bērnus un jauniešus uzlabot viņu kompetenču plašu attīstību. Tas savukārt viņiem var palīdzēt izprast, kāda ir formālās izglītības un mācību nozīme viņu dzīvē sabiedrībā, un šajā ziņā viņus motivēt, kā arī palielināt viņu aktīvu iesaisti vietējo un globālo problēmu, piemēram, ilgtspējas, vides un ar klimata pārmaiņām saistīto problēmu, risināšanā.

¹⁶ Piemēram, ES līmenī Eiropas Komisija uzsāk iniciatīvu "*HealthyLifestyle4All*" kā divu gadu kampaņu, kuras mērķis ir sportu un aktīvu dzīvesveidu saistīt ar politikas pasākumiem veselības, pārtikas un citās jomās.

¹⁷ Sk. JRC ziņojumu "*The likely impact of COVID-19 on education: Reflections based on the existing literature and recent international datasets*" (Paredzamā Covid-19 ietekme uz izglītību: pārdomas, kas balstītas uz esošo literatūru un jaunākajām starptautiskajām datu kopām) (Di Pietro, G., Biagi, F., Dinis Mota Da Costa, P., Karpinski, Z. un Mazza, J., 2020. gads).

14. Izglītība ir cilvēka pamattiesības un ikviena bērna tiesības. Piekļuve izglītībai ir jānodrošina neatkarīgi no vides, kurā tā tiek īstenota, proti, no skolas telpām, citām fiziskajām vidēm, no attāluma vai visu minēto kombinācijas, un neatkarīgi no izglītojamo atšķirīgajiem personīgajiem un sociālajiem apstākļiem. Pilnībā atzīstot skolas telpās notiekošas mācīšanās un klātienes mācību vērtību, pēc pandēmijas beigām jaukta tipa mācīšanās pieejas sniedz iespēju uzlabot izglītības un mācību kvalitāti, atbilstību un iekļautību, piemēram, labāk nodrošinot mācīšanos lauku un attālos apgabalos, tostarp tālākajos reģionos un salu kopienās, un citiem izglītojamajiem, kuri (pagaidām) nevar pilnu laiku apmeklēt skolu: tiem, kuri ir daļa no ceļotāju kopienām vai kuru nodarbošanās saistīta ar pastāvīgu ceļošanu, gados jauniem aprūpētajiem, personām ar veselības problēmām vai tām, kuras uzturas slimnīcās un aprūpes centros, personām, kas iesaistītas augstas intensitātes mācībās, un personām profesionālajā izglītībā un apmācībā vai algotā darbā. Ikvienai videi un mācību līdzekļiem jābūt vienādi piekļūstamiem minoritāšu grupām, bērniem un jauniešiem ar invaliditāti un no sociālekonomiski nelabvēlīgas vides, un tiem nebūtu jārada diskriminācija vai segregācija.
15. Jaukta tipa mācīšanās pieejas atzīst skolas kā personisko un sociālo mijiedarbību veidojošas kopīgas telpas vērtību, kam ir svarīga nozīme attiecībā uz mācīšanos kā veidu, kā izprast pasauli un padarīt to jēgpilnu. Šajā ziņā liela nozīme ir gan skolas arhitektūrai, gan skolas telpas dizainam.
16. Jaukta tipa mācīšanās pieejas var veicināt plašu kompetenču attīstību, jo tās var ietvert dažādus mācību uzdevumus un līdzekļus. Digitālo tehnoloģiju izmantošana, tostarp ierīču savienošana tiešsaistē, var atvieglot izglītojamā mijiedarbību ar citiem izglītojamajiem, mācību programmām un citiem informācijas avotiem un var atbalstīt klātienes mācīšanos un mācīšanos dažādās vidēs. Digitālo un datu kompetenču apguvi var veicināt, izmantojot jaukta tipa mācīšanās pieejas. Papildus izmantojot zinātnisko aprīkojumu, atvērtos izglītības resursus, amatniecības rīkus, ikdienā atrastus un lietotus priekšmetus, publicētus tekstus un rakstīšanas un vizuālās mākslas rīkus, var veicināt jaunradi un personības izpausmi gan individuālā, gan sadarbīgā veidā.

17. Lai radītu labvēlīgus apstākļus, jaukta tipa mācīšanās pieejas prasa saskaņotu un sistēmisku pieeju. Tas ietver dažādu jomu speciālistu iesaisti un sadarbības veicināšanu ar kopienu, kas mudina uzņemties kopīgu atbildību par bērnu un jauniešu attīstību. Tas, cik efektīvi sistēmas pasākumi atbalstīs jaukta tipa mācīšanās pieejas, būs atkarīgs arī no tā, kā tiks formulētas un atbalstītas attiecības starp dažādiem ekosistēmas elementiem, starp vietējām, reģionālām un valsts izglītības un mācību iestādēm, izglītības resursu jomu (tehnoloģiju, publikāciju un cita mācību programmu aprīkojuma nodrošināšana), pētniecības, izglītības un mācību iestādēm, kopienām, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un iniciatīvām, kā arī starp ģimenēm un pašiem izglītojamajiem, neatkarīgi no viņu vajadzībām vai spēju līmeņa.
18. Jaukta tipa mācīšanās pieejas ir plaši izplatīta prakse sākotnējās profesionālās izglītības un apmācības jomā ¹⁸, tomēr pandēmijas radītie ierobežojumi ir apdraudējuši iestāžu un organizāciju spēju nodrošināt darba vidē balstītas mācības un uzturēt saziņu ar pasniedzējiem un mentoriem un ir ietekmējuši mācekļības nodrošināšanu. Piekļuves praktiskajai pieredzei samazināšanās ir apliecinājusi jau zināmu faktu, ka profesionālajā izglītībā un apmācībā jāizmanto digitālās tehnoloģijas, to skaitā digitālās ierīces un mācību platformas, e-portfeļi, bet simulācijām – paplašinātā un virtuālā realitāte. Tā arī ir pastiprinājusi vajadzību izprast un koordinēt to, kā digitālās tehnoloģijas tiek izmantotas mācībām dažādās vidēs (piemēram, skolas telpās vai praksē darba vietā), lai sagatavotu izglītojamās dzīvei un nākotnes darba tirgiem.

¹⁸ Sākotnējā profesionālā izglītība un apmācība parasti tiek īstenota vidusskolas līmenī un pēcvidusskolas līmenī, pirms audzēkņi sāk darba dzīvi. Tā notiek vai nu skolā (galvenokārt klasē), vai darba vidē, piemēram, mācību centros un uzņēmumos, atkarībā no valsts izglītības un mācību sistēmām un ekonomiskajām struktūrām.

19. Neformālās mācīšanās svarīgums un nozīmība ir skaidri redzama no pieredzes, kas gūta darbā ar jaunatni, brīvprātīgajā darbā un piedaloties kultūras pasākumos, tostarp tautas sportā. Neformālās mācīšanās procesam ir svarīga nozīme, lai atbalstītu būtiskas savstarpējo attiecību veidošanas, saziņas, kognitīvās un personīgās prasmes, tai skaitā jaunrades spēju, kas atvieglo jauniešu pāreju uz pieaugušo dzīvi, aktīvu pilsoniskumu un darba dzīvi ¹⁹. Jaunu mācīšanās veidu apzināšana ietver labāku sadarbību starp formālās un neformālās mācīšanās vidi ²⁰.
20. Šajā ieteikumā ir pilnībā ievērots subsidiaritātes un proporcionālītātes princips. Tajā tiek atzīts, ka izglītības un mācību iestāžu autonomijas līmenis dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs. Dažās dalībvalstīs izglītības un mācību iestādēm, skolotāju izglītības iestādēm, kā arī skolotājiem un pasniedzējiem ir augsta autonomijas pakāpe. Ieteikums tiks īstenots atbilstīgi valsts apstākļiem.

¹⁹ Padomes secinājumi par to, kāda ir darba ar jaunatni loma, atbalstot tādu būtisku dzīves prasmju attīstību jauniešos, kuras veicina sekmīgu pieaugšanu, pāreju uz aktīvu pilsoniskumu un darba dzīvi, OV C 189, 15.6.2017., 30. lpp.

²⁰ Padomes secinājumi par to, kā maksimāli palielināt tautas sporta nozīmi caurviju prasmju attīstīšanā, īpaši jauniešu vidū, OV C 172, 27.5.2015., 8. lpp.

Ņemot vērā šādu jaukta tipa mācīšanās definīciju:

šā ieteikuma nolūkos jaukta tipa mācīšanās formālajā izglītībā un mācībās ietver dažādas pieejas un ar to ir jāsaprot skola (pamatizglītībā un vidējā izglītībā, tostarp profesionālajā izglītībā un apmācībā), skolotājs un pasniedzējs, vai izglītojamais, kas izmanto vairāk nekā vienu pieeju mācību procesam:

- skolas telpu un citas ārpus skolas telpām esošas fiziskās vides kombinācija (vai nu skolotājam/pasniedzējam fiziski klātesot, vai attālinātās mācībās fiziski atrodoties dažādās vietās un/vai dažādos laikos);
- dažādu mācību līdzekļu kombinācija; tie var būt digitāli (tostarp mācības tiešsaistē) un nedigitāli.

Pamatojoties uz savu profesionālo pedagoģisko vērtējumu, skolotāji, pasniedzēji un skolas izvēlēsies šīs pieejas un veicinās to izmantošanu kā daļu no iesaistes un efektīvas mācīšanās uzdevumiem, ar ko atbalsta plašu kompetenču attīstību atbilstoši izglītojamo vecumam, spējām un apstākļiem un paredzētajiem mācību rezultātiem.

Cita fiziskā vide, no vienas puses, var būt arī, piemēram, mājas, slimnīcas (slimu vai ievainotu bērnu gadījumā) un, no otras puses, kultūras un atmiņas institūcijas, lauku saimniecības, uzņēmumi un citas darbavietas, dabas teritorijas un āra vide, sportam un jauniešiem paredzētas vietas.

Attālinātās mācības definē kā mācības, kas notiek ar skolotāju/pasniedzēju, viņam un izglītojamajam fiziski atrodoties dažādās vietās un/vai dažādos laikos, ņemot vērā apstākļus valstī.

Mācības tiešsaistē definē kā mācības, kas notiek, izmantojot digitālās tehnoloģijas, lai savienotu dažādas ierīces un atvieglotu mijiedarbību starp izglītojamo un skolotājiem, pasniedzējiem vai citiem izglītības darbiniekiem, vai citiem izglītojamajiem, ar mērķi iegūt mācību saturu vai citu informāciju, lai sasniegtu mācību programmu mērķus.

Digitālie mācību līdzekļi var arī būt, piemēram, viedtāfeles un projektori kopīgam darbam klasēs, mobilās ierīces, planšetdatori un klēpjatori ar lietotnēm darba projektēšanai, izpētei un kopīgai lietošanai, televīzija un radio sekošanai mācību programmām, paplašinātās un virtuālās realitātes rīki un lietotnes pastiprinātai interaktivitātei. Digitālajiem mācību līdzekļiem ne vienmēr jābūt pievienotiem internetam.

AR ŠO IESAKA DALĪBVALSTĪM:

21. pamatojoties uz Covid-19 krīzes laikā gūtajām atziņām, atbalstīt izglītības un mācību sistēmu atveseļošanu un gatavību, novēršot pandēmijas radītās sekas attiecībā uz izglītojamajiem, skolotājiem, pasniedzējiem un citiem izglītības darbiniekiem, izstrādāt ilgāka termiņa stratēģiskas pieejas jaukta tipa mācīšanās procesam un izmantot veiksmīgas inovācijas, kas ieviestas vai pārbaudītas pandēmijas laikā, lai apmainītos ar labu praksi un to izvērstu, atbilstoši šajā ieteikumā izklāstītajiem principiem ²¹. Šīs inovācijas neaizstāj, bet gan papildina mācīšanos skolas telpās un mācības klātienē;

²¹ Par pamatu konkrētām darbībām, kas pielāgotas valstu situācijai, var izmantot Komisijas dienestu darba dokumentā SWD (2021) 219 final izklāstīto jaukta tipa mācīšanās satvaru.

22. atbalstīt izglītojamus, apsverot šādus pasākumus:

Kā tiešu reakciju uz krīzi

- a) nodrošināt papildu mācību iespējas un mērķorientētu atbalstu izglītojamajiem, lai kompensētu mācību zudumu, ko izraisījusi daļēja skolu slēgšana un ierobežojumi attiecībā uz mācībām klātienē, jo īpaši tiem, kuri saskaras ar mācīšanās grūtībām, kuriem ir speciālas izglītības vajadzības, kuri nāk no nelabvēlīgā situācijā esošām grupām vai kurus kā citādi ir ietekmējis izglītības un mācību pārrāvums. Tas varētu būt arī, piemēram, uzlabots individualizēts atbalsts un individuālā apmācība, mentorēšanas sistēmas (tostarp līdzbiedru mentorēšana), iekļaujošas mācību kopienas, attiecīgajai mācību stundai piešķirti skolotāju papildresursi (piemēram, kopīga mācīšana), lielāks konsultāciju atbalsts, papildu mācību laiks mācību gada un/vai skolas brīvdienā laikā un piekļuve vēl citai mācību videi, piemēram, publiskajām bibliotēkām un sabiedriskajām telpām, un ārpusskolas pakalpojumi ar pedagoģisku atbalstu;
- b) par prioritāti noteikt izglītojamo un viņu ģimeņu fizisko un garīgo labbūtību. Tas varētu ietvert šādus pasākumus: pastiprināt psiholoģisko atbalstu un izstrādāt norādes garīgās veselības jomā; skolu mērķos iekļaut politikas pasākumus, kas paredzēti izglītojamo labbūtībai un cīņai pret iebiedēšanu; īstenot uzraudzības un kvalitātes nodrošināšanas procesus (kā daļu no regulāras kvalitātes nodrošināšanas vai skolu inspekcijas darba vai saistībā ar konkrētiem skolas situācijas novērtējumiem sakarā ar pandēmiju); norīkot īpašus darbiniekus vai atvieglot piekļuvi kvalificētiem garīgās veselības un atbalsta speciālistiem un pakalpojumiem;

- c) veicināt visu izglītojamo un viņu ģimeņu digitālo prasmju un kompetenču attīstību, ņemot vērā digitālo prasmju un iespēju atšķirības un digitālo plaisu starp dzimumiem un vienlaikus vēršoties pret visiem stereotipiem un aizspriedumiem, tostarp dzimumu stereotipiem un aizspriedumiem, un palielināt izglītības un mācību sistēmu digitālās spējas, mudinot skolu un kopienu līmenī investēt pieejamās ierīcēs un savienojamībā un nodrošinot iespējas uzlabot digitālās prasmes un kompetences, tostarp, izmantojot saziņas tehnoloģijas, gan neatkarīgas un sadarbīgās mācīšanās procesā, gan pašnovērtēšanā ar mērķi uzlabot turpmāku mācīšanos. Īstenojot valstu un Atveseļošanas un noturības mehānisma plānos paredzētās investīcijas un reformas, tiek nodrošināts, ka visi izglītojamie var piekļūt nepieciešamajam aprīkojumam un mācību iespējām;

Atbalstīt izglītības un mācību jomas atveseļošanu un ilgāka termiņa gatavību

- d) izpētīt veidus, kā visu izglītojamo labā izstrādāt jaukta tipa mācīšanās pieejas pamatizglītībā un vidējā izglītībā, tostarp profesionālajā izglītībā un apmācībā, un nodrošināt ilgstošu pozitīvu ietekmi uz mācīšanas un mācīšanās procesu, kas pielāgots izglītojamo vecumam, spējām, konkrētam vajadzībām un mācību mērķiem, vienlaikus pilnībā atzīstot, cik vērtīga ir mācīšanās skolas telpās un mācības klātienē. Tas varētu ietvert pastiprinātu dažādu mācību līdzekļu izstrādi un iestrādāšanu mācību procesā, lai nodrošinātu izpēti un izpaušanās iespējas, tostarp zinātnprātības, digitālās prātības un medijprātības attīstību; atbalstīt mācīšanos, kurā tiek kombinētas dažādas vides, lai bagātinātu mācību pieredzi; radīt pienācīgu līdzsvaru starp skolotāju un izglītojamo vadītu mācīšanos, no vienas puses, un sadarbīgu un neatkarīgu mācīšanos, no otras puses; izpētīt mācību metodes, ar ko gan izglītojamie, gan skolotājus rosina izmantot jaunas iespējas un piedāvā viņiem labākus mācību risinājumus;

- e) izmantot jaukta tipa mācīšanās pieejas kā līdzekli, ar ko atbalsta izglītojamo labbūtību, patstāvību un personalizētu mācīšanos (ņemot vērā izglītojamo vecumu, spējas un konkrētas mācību vajadzības) un ar ko attīsta viņu "personīgo, sociālo un mācīšanās mācīties" kompetenci (viena no astoņām "pamatkompetencēm mūžizglītībā" ²², kas sīkāk aprakstīta Komisijas iniciatīvā – Eiropas satvarā "*LifeComp*" ²³);

23. atbalstīt skolotājus un pasniedzējus, apsverot šādus pasākumus:

Kā tiešu reakciju uz krīzi

- a) atbalstīt skolotāju pašnovērtēšanu attiecībā uz digitālo tehnoloģiju izmantošanu, kā arī skolotāju un pasniedzēju prasmju pilnveides kursus un citus profesionālās mācīšanās veidus, lai palīdzētu viņiem mācīšanas procesā izmantot un iestrādāt digitālās programmas un digitālos rīkus ²⁴; izstrādāt un izplatīt tiešsaistē un skolā esošus pedagoģiskos moduļus un resursus, kas skolotājiem un pasniedzējiem palīdzētu pielāgot savas mācību metodes un praksi jaukta tipa mācīšanās pieejām ²⁵, pamatojoties uz savu pieredzi un atsauksmēm, un sadarboties ar viņiem jaunu mācību līdzekļu un materiālu izmantošanā, tostarp attiecībā uz to, kā droši un ētiski darboties digitālajā vidē un kā atbalstīt izglītojamos šajā darbā;

²² Padomes Ieteikums (2018. gada 22. maijs) par pamatkompetencēm mūžizglītībā (OV C 189, 4.6.2018., 1. lpp.).

²³ *LifeComp* ietver trīs savā starpā saistītas kompetenču jomas: "personīgo", "sociālo" un "mācīšanās mācīties" kompetenci. Katrā jomā ir trīs kompetences: pašregulācija, elastīgums, labbūtība (personīgā telpa); empātija, komunikācija, sadarbība (sociālā joma); uz izaugsmi vērsta domāšana, kritiskā domāšana un mācīšanās procesa pārvaldība (joma "mācīšanās mācīties"). *LifeComp* kompetences attiecas uz visām dzīves jomām, un tās var apgūt visu mūžu formālās, neformālās un ikdienējās izglītības ietvaros.
<https://ec.europa.eu/jrc/en/lifecomp>.

²⁴ Eiropas Komisija 2021. gada 5. oktobrī nāca klajā ar jaunu rīku "*SELFIE for Teachers*", kas var palīdzēt pedagogiem plānot savu digitālo kompetenču pilnveidošanu.

²⁵ *School Education Gateway* jau ir iekļauti daži jauktā tipa mācīšanās resursi, kas paredzēti skolotājiem un pasniedzējiem.

- b) pievērst lielāku uzmanību skolotāju un pasniedzēju, skolu vadītāju un citu izglītības darbinieku labbūtībai un profesionālās dzīves kvalitātei, lai mazinātu stresu un novērstu izdegšanu. Tas varētu ietvert šādus pasākumus: atvieglot piekļuvi kvalificētiem garīgās veselības un atbalsta speciālistiem un pakalpojumiem; veicināt līdzbiedru atbalsta pilnveidošanu un/vai organizēšanu stresa mazināšanai; un sākotnējās skolotāju izglītības un nepārtrauktās profesionālās izaugsmes programmās nodrošināt labākas iespējas mācībām par noturību/garīgo labbūtību;

Atbalstīt skolotāju un pasniedzēju atveseļošanu un ilgāka termiņa gatavību

- c) iestrādāt jaukta tipa mācīšanās pieejas sākotnējās skolotāju izglītības ²⁶ un nepārtrauktās profesionālās izaugsmes ²⁷ programmās, lai palīdzētu izglītības darbiniekiem pielāgot mācību satura plānošanu savai profesionālajai situācijai un būt kompetentiem sekmēt mācīšanos dažādās iekštelpu un āra vidēs, ar dažādiem mācību līdzekļiem un uzdevumiem;
- d) nodrošināt piekļuvi speciālo zināšanu centriem un atbilstošiem resursiem, kas paredzēti jaukta tipa mācīšanās pieeju orientēšanai un uzlabošanai; palīdzēt izglītības un mācību darbiniekiem izstrādāt jaukta tipa mācīšanās pieejas viņu konkrētajā situācijā, izmantojot darbinieku apmaiņu un mācīšanos no līdzbiedriem, un veidot spēcīgus skolu kolektīvus, izmantojot sadarbīgo mācīšanos, tīklus, sadarbības projektus un prakses kopienas;
- e) izstrādāt norādes par jaunām pieejām novērtēšanai un gala pārbaudījumiem, tostarp tiešsaistē, ar piemērotiem attīstošās un apkopojošās novērtēšanas līdzekļiem, kas ir piemēroti dažādiem izglītības un mācību līmeņiem un dažādām mācību vidēm;

²⁶ Formālās izglītības periods atzītas kvalifikācijas iegūšanai, lai varētu strādāt par skolotāju. Parasti to piedāvā augstskolu fakultātes vai neatkarīgas pedagoģiskas mācību iestādes (sk. dienestu darba dokumentā SWD (2021) 219 final ietverto glosāriju).

²⁷ Mācīšanās process, kurā speciālisti iesaistās jebkurā savas karjeras posmā ar mērķi uzlabot praksi (sk. dienestu darba dokumentā SWD (2021) 219 final ietverto glosāriju).

- f) mudināt izglītības darbiniekus piedalīties izpētes projektos un pētniecībā, tai skaitā izmēģinot uzdevumu pielietošanu vēl citā mācību vidē un izmantojot digitālas tehnoloģijas mācīšanas un mācību procesu atbalstam;

24. atbalstīt skolas, apsverot šādus pasākumus:

Kā tiešu reakciju uz krīzi

- a) nodrošināt rīkus un resursus jaukta tipa mācīšanās pieejām, kā arī sagatavot skolām adresētus norādījumus par to, kā tos efektīvi izmantot ²⁸;
- b) ja iespējams, mobilizēt vai pieņemt darbā papildu darbiniekus, lai iegūtu vairāk laika individuālam atbalstam skolā un ārpusskolas nodarbībās;
- c) lai nodrošinātu infrastruktūru un resursus, atbalstīt efektīvas partnerības starp dažādiem izglītības un mācību pakalpojumu sniedzējiem, tai skaitā no vietējām un reģionālām iestādēm, uzņēmējdarbības, profesionālajām apvienībām, mākslas, kultūras mantojuma, sporta, dabas, augstākās izglītības un pētniecības institūtiem, pilsonisko sabiedrību, izglītības resursu (arī tehnoloģiju, izdevējdarbības un citu ar mācību programmām saistīta aprīkojuma) nozari un izglītības pētniecību;
- d) atbalstīt skolas to iekļaušanas stratēģiju un prakses pārraudzībā un pašnovērtēšanā attiecībā uz jaukta tipa mācīšanās pieejām un tādu pasākumu veikšanā, kas vajadzīgi trūkumu novēršanai, tostarp, izmantojot ES rīkus ²⁹;
- e) uzlabot vecāku, likumīgo aizbildņu un ģimeņu izpratni par mācību vidi, rīkiem un uzdevumiem, izmantojot sistemātisku saziņu un norādījumus un neradot viņiem papildu slogu;

²⁸ Rīks "*SELFIE*" var palīdzēt skolām analizēt un apkopot pierādījumus par to pašreizējo situāciju un vajadzībām. Tas ir pārveidojams, un katra skola to var pielāgot pēc savas situācijas un vajadzībām.

²⁹ Eiropas skolu rīkkopa "Iekļaujošas izglītības veicināšana un izglītības priekšlaicīgas pamešanas novēršana" piedāvā visdažādākos resursus un praktiskus piemērus, kā arī skolu pašnovērtējuma rīku.

Atbalstīt ilgāka termiņa atveseļošanu un uzlabot organizatorisko pārmaiņu spējas

- f) ieguldīt skolas telpās notiekošas mācīšanās un attālinātas mācīšanās vidē izmantota ātrdarbīga interneta savienojamībā, no kuras ir atkarīga mācīšanās tiešsaistē, līdz ar tehniskās infrastruktūras uzturēšanas un modernizācijas plāniem;
- g) iespēju robežās un saskaņā ar valsts un reģionālajiem tiesību aktiem un apstākļiem nodrošināt atbilstīgu autonomijas līmeni lēmumu pieņemšanā skolas līmenī (skolu valdes, direktori, vadītāji), lai veicinātu inovāciju, reaģētspēju un pielāgošanos vietējām un reģionālajām vajadzībām;
- h) atbalstīt skolu vadītājus, kuriem ir būtiska nozīme organizatorisko pārmaiņu un pastāvīgu uzlabojumu pārvaldīšanā, nodrošinot īpašu profesionālo attīstību un norādījumus par viņu pienākumiem. Atbalstīt skolas un ar tām saistītos izglītības un mācību pakalpojumu sniedzējus to stratēģiskās plānošanas un skolu uzlabošanas procesos apsvērt jaukta tipa mācīšanās pieejas, kas var ietvert pašnovērtējuma rīku izmantošanu;
- i) atbalstīt dialogu un tīklu veidošanu starp dažādām ieinteresētajām personām, tostarp ģimenēm, kas ir iesaistītas mācībās skolas telpās un citās fiziskās vidēs un attālinātās mācībās, lai no dažādiem avotiem iegūtu atsauksmes un idejas turpmākai attīstībai. Tam būtu jāietver arī dialogs, norādījumi un stratēģijas, lai aizsargātu bērnu un jauniešu drošību un nodrošinātu viņu datu konfidencialitāti un aizsardzību, kā arī viņu drošību un privātumu digitālajā pasaulē;
- j) daļu no skolas veiktas iekšējās un/vai ārējās pārskatīšanas un kvalitātes nodrošināšanas mehānismiem, ja iespējams, izmantot, lai kombinētu mācību vidi un rīkus, ietverot ar skolu nesaistītu pakalpojumu sniedzēju veiktu izvērtēšanu;

25. pilnībā izmantot ES fondus un speciālās zināšanas saistībā ar reformām un investīcijām infrastruktūrā, mācību līdzekļos un pedagogijā, lai palielinātu noturību un gatavību nākotnes prasībām atbilstošām skolām, jo īpaši *Erasmus+*, Atveseļošanas un noturības mehānismu, Eiropas Sociālo fondu Plus, Eiropas Reģionālās attīstības fondu (ERAF), programmu "Digitālā Eiropa", "Apvārsnis Eiropa" un tehniskā atbalsta instrumentu;
26. ieguldīt politikas problēmu un šo iniciatīvu ietekmes uz izglītības ekosistēmu pētniecībā, pārraudzībā un izvērtēšanā, lai izmantotu gūto pieredzi un sniegtu ieguldījumu turpmākajā politikas reformā, tostarp, balstoties uz izglītojamo pieredzi, kā arī uz savāktajiem datiem, ja tādi ir pieejami, lai izstrādātu paraugpraksi un pielāgotus mākslīgā intelekta risinājumus uzlabotām mācību programmām;
27. veikt pasākumus un pēcpasākumus saistībā ar šā ieteikuma īstenošanu saskaņā ar valsts un reģionālajām izglītības un mācību sistēmām. Vajadzības gadījumā valstu rīcības plānos Eiropas Garantijas bērniem īstenošanai ņemt vērā jebkādus pasākumus, ar kuriem atbalsta jaukta tipa mācīšanās pieejas;

AR ŠO AICINA KOMISIJU, PIENĀCĪGI ŅEMOT VĒRĀ SUBSIDIARITĀTI UN VALSTU APSTĀKĻUS:

28. atbalstīt šā ieteikuma īstenošanu, atvieglojot savstarpēju mācīšanos un apmaiņu starp dalībvalstīm un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, ar nosacījumu, ka tiek noteikti un turpmāk izstrādāti pasākumi, izmantojot:
- i) Stratēģisko satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030) ³⁰;
 - ii) jauno Eiropas digitālās izglītības centru un jauno strukturēto dialogu ar dalībvalstīm, kas tiks izveidoti saskaņā ar Digitālās izglītības rīcības plānu 2021.–2027. gadam ar mērķi atbalstīt starpnozaru sadarbību digitālajā izglītībā;
 - iii) izglītībai un mācībām paredzētās ES tiešsaistes platformas un kopienas, tai skaitā *School Education Gateway*, *eTwinning* un Eiropas rīkkopu skolām "Iekļaujošas izglītības veicināšana un izglītības priekšlaicīgas pamešanas novēršana";
29. sadarbībā ar dalībvalstīm atbalstīt tādu brīvprātīgi izmantojamu resursu izstrādi kā:
- i) uz pierādījumiem balstīti norādījumi par mācību procesa plānošanu un skolu organizatorisko praksi jaukta tipa mācīšanās pieeju ietvaros, tai skaitā par iespējamajiem digitālajiem rīkiem, un par pieejām mācīšanās novērtēšanai un validēšanai, kā arī datu aizsardzību, privātumu un tiešsaistes drošību;
 - ii) augstas kvalitātes digitālās izglītības satura izveide un kopīgošana, pētot arī potenciālu, ko sniedz Eiropas digitālās izglītības satura satvars, kuru pašlaik izstrādā Komisija;

³⁰ OV C 66, 26.2.2021., 1. lpp.

30. atbalstīt profesionālās izaugsmes un mācību iespējas skolotājiem, pasniedzējiem un citiem izglītības darbiniekiem:
- iii) popularizējot masveida atvērtos interneta kursus (*MOOC*) par jaukta tipa mācīšanās pieejām skolotājiem, pasniedzējiem, skolu vadītājiem un skolotāju sagatavotājiem, ko piedāvā platforma *School Education Gateway*, kā arī plašu šo kursu izmantošanu skolu izglītības darbiniekiem;
 - iv) daloties labā praksē, kas gūta, darbiniekiem piedaloties programmā "*Erasmus+*", projektos un tīklos, tai skaitā izmantojot *eTwinning* tiešsaistes kopienу, topošās "*Erasmus+*" skolotāju akadēmijas un profesionālās izcilības centrus;
 - v) popularizējot jauno tiešsaistes rīku "*SELFIE*", kas palīdzēs skolotājiem izvērtēt savas digitālās kompetences un plānot, kā tās uzlabot. Tam pamatā ir rīks "*SELFIE*", kas paredzēts visas skolas digitālajai plānošanai un var palīdzēt atbalstīt efektīvas jaukta tipa mācīšanās pieejas, tai skaitā PIA jomā;
31. sadarboties ar visām ieinteresētajām personām, tostarp programmatūras un aparatūras nodrošinātājiem, lai rastu veidus, kā uzlabot digitālo infrastruktūru un rīkus un to izmantošanu saistībā ar izglītību un mācībām, un turklāt uzsvērt konfidencialitātes un datu aizsardzības nozīmi šajā kontekstā;
32. atbalstīt iniciatīvas, kuru mērķis ir tālāk attīstīt un veicināt iekļaujošas, vienlīdzīgi pieejamas, kvalitatīvas izglītības un mūžizglītības iespējas ikvienam, jo īpaši attiecībā uz izglītojamo iekļautību dažādos apstākļos, kas ietekmē viņu piekļuvi konkrētai mācību videi un mācību līdzekļiem, un to personu iekļautību, kurām vajadzīgs mērķorientēts atbalsts mācību procesā;

33. turpināt atbalstīt dalībvalstis reformu īstenošanā, lai uzlabotu izglītības un mācību sistēmu kvalitāti un iekļautību un veicinātu to digitālo gatavību atbilstoši Digitālās izglītības rīcības plāna 2021.–2027. gadam mērķiem;
34. pievērsties jaukta tipa mācīšanās pieeju izstrādei pamatizglītībā un vidējā izglītībā, tostarp profesionālajā izglītībā un apmācībā, regulāros progresu ziņojumos par Eiropas izglītības telpu un Digitālās izglītības rīcības plānu 2021.–2027. gadam.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
